

Nova oblika - isti dub

TONE MIZERIT

Svobodna Slovenija stopa v 61. leto svojega obstoja. V zadnji številki smo se spoštljivo spomnili začetkov delovanja, ki je potekalo v najtežjih trenutkih našega naroda. Opisali smo nadaljnji razvoj, preselitev v Argentino, ter orisali lik ustanovitelja in sodelavcev, tam in tukaj.

A bistvo življenja je, da se ne oziramo nenebno nazaj, temveč da zasidrani v sedanosti obračamo pogled tudi v prihodnost. Sedanjost pa je v mnogih stvarih zelo drugačna, kot je bila ob prvih korakih v novi domovini: spremenile so se okoliščine in zlasti spremenili so se naročniki. Zato smo že precej časa čutili potrebo, da naš list v nekaterih ozirih temeljito spremenimo. Le tako lahko zagotovimo, da bomo obranili dosedanje bralce in si pridobili novih, kar je bistveno potrebno za nadaljnje redno izhajanje.

Večini je znano, da se vsi pisani mediji nabajajo v težavah: ljudje berejo mnogo manj kot prej - bolj jih privlači besedno sporočilo (radio) in predvsem slika (televizija). Knjigo ali časopis vzame v roke le, če ga snov zanima, če je privlačno predstavljena in prijetno opisana. Isto se dogaja s Svobodno Slovenijo. Zelo malo je bralcev, ki jo vzamejo v roke in jo preberejo uso, od prve črke pa do zadnje. Vedno manj jih je, ki jo plačujejo s čutom „častne dolžnosti“, ker „gre za našo stvar, za naš tisk“. Raste pa skupina naročnikov, ki želijo bolj raznoliko gradivo, tvarino, ki jim je blizu, privlačno predstavitev in neko prikupno celoto.

In še nekaj: 54 let življenja v novi domovini je pustilo svoje sledi. Premnogo prvih bralcev je že odšlo in večji del možnih naročnikov sestavljajo mladi rodovi, katerim tudi že slovenščina povzroča prenekatero težavo. Trdno namenjeni obraniti slovensko besedo pa si moramo prizadevati, da bo ta v našem listu predstavljena na tak način, da bodo tudi mladi z veseljem segali po njem in bo Svobodna Slovenija bila istočasno časopis in „šolska knjiga“ naše skupnosti.

Vse te stvarnosti smo imeli pred očmi, ko smo se odločili uvesti številne spremembe. Te niso posledica samo naših zamisli. Od izvedbe velike ankete, na katero so se bralci množično odzvali, smo uvedli marsikatero spremembo. Današnji izvod in ti, ki mu bodo sledili, pa so v celoti sad želja, ki so nam jih rojaki tako navdušeno posredovali.

Morda je najbolj vidna novost boljši papir, bolj pregledne črke in uvrstitev gradiva na straneh. A to je le del. Bralci bodo lahko našli v tej in prihodnjih številkah nova zaglavlja, bolj obdelane članke, bolj pregledne novice, lepše fotografije in sploh bolj ilustrirane izvide. Poskrbeli bomo za večje število sodelavcev, bolj redne rubrike in jih stalno dopolnjevali. Razgovori z važnimi osebnostmi naše skupnosti in slovenskega sveta sploh bodo pogosto prisotni. Predvsem pa bomo vestno poročali o delu mladib, ki bodo odslej naprej naša posebna skrb.

Morda se bo kdo vprašal, kako da smo se spustili v to ogromno delo sedi krize, ki pretresa deželo. Ne bojimo se kriz; za močne ljudi (in Slovenci gotovo spadamo v to kategorijo), so krize izziv za rast in zboljšanje. Prepričani smo tudi, da je sprememba potrebna in ne smemo več odlašati. Menimo, da če rojaki žrtvujejo denar za naročnino, ki ni majbna, zaslužijo temu primeren izdelek. Po drugi strani pa nas te spremembe ne stanejo dodatnega denarja. Boljši papir je velikosrčen doprinos tiskarskega podjetja. Vse ostale izboljšave pa so sad večje zavzetosti in bolj zavestnega zagona celotne skupine sodelavcev, zlasti stalnega uredniškega kadra, ki se zaveda odgovornosti tega trenutka in je s srcem predan listu in njegovemu poslanstvu.

Svobodna Slovenija stopa pred bralce v novi obliki. A dub in namen je isti, kot ob prvi številki v domovini in ob prvem izvodu v novem svetu: nenebno delo, da med našimi rojaki vzbujamo in ohranjamo vrednote svobode, slovenstva in krščanstva.

46. SLOVENSKI DAN

To je bilo že 46. tovrstno srečanje argentinskih Slovencev, ki je hkrati največje. Letos je bil zaradi različnih vzrokov datum praznovanja postavljen na 16. december, v neposredno bližino praznikov, ko je v Argentini dejansko že poletje. Vendar je bilo vreme naklonjeno rojakom, ker dan je bil brez oblaka, nebo sinje, temperatura pa kar vzdržna.

Slavje se je pričelo ob 11.30 z dviganjem argentinske in slovenske zastave in petjem obeh himen. Goste je nato pozdravil Stane Jemec, predsednik Hladnikovega doma v Slovenski vasi, letošnji gostitelj dneva. Sledila je maša v farni cerkvi Marije Kraljice, kjer delujejo slovenski lazaristi. Daroval jo je vicedelegat pater dr. Alojzij Kukovič DJ ob somaševanju župnika Francija Cukjatija in Jožeta Bokaliča CM. Med mašo je bilo ljudsko petje. V Hladnikovem domu so potem gostom postregli s kosilom. V popoldanskih urah pa so se na prostranem igrišču v športu pomerili mladi in mladenke. Dekleta v igri med dvema ognjema, fantje pa v nogometu.

Kulturni program se je pričel ob 18.30, ko se je sonce toliko nagnilo, da je vročina odjenjala in je občinstvo lahko zasedlo sedeže pred odrom pod milim nebom. Nabralo se je izredno število rojakov. Lepa scena tradicionalne slovenske hiše je krasila oder, delo mladega mojstra Andreja Goloba in sodelavcev. Napovedoval je arh. Jure Vombergar, besedilo povezave pa je pripravila Veronika Godec. Odprt prostor sta tehnično dobro ozvočila Damijan Ahlin in Aleksander Šuc.

Ob pričetku kulturnega progama je krajevni predsednik Stane Jemec izrekel dobrodošlico gostom. V govo-

ru je med drugim še dejal:

“Za nas, ki kot skupnost živimo že petdeset let v tej deželi, ki je postala naša in mi njeni, ni vseeno, od kod prihajamo in kakšne vrednote nas vodijo. Iz leta v leto in iz desetletja v desetletje se nam utrjuje misel in zavest, da spadamo k tisočletnemu narodu, ki je kljub preizkušnjam vedno obstal, ker je živel na podlagi vrednot, ki so mu bile kačipot v težkih trenutkih. Te vrednote smo mi ohranjali in jih se ohranjamo skozi čas. Slovenci v

Pogled na množico na Slovenskem dnevu

Argentini smo ta praznik pobudili prav v času, ko domovina še ni smela glasno izraziti svoje slovenske identitete, s katero bi lahko živela svobodno in samostojno življenje. Pred desetimi leti se je z božjo pomočjo tudi na njenih tleh dogodila sprememba, ob kateri smo na poseben način ponovno zaživel tudi mi v zdomstvu. Pregrade nasilja in neresnice so padle in tako se lahko danes s ponosom prištevamo k deželi pod Triglavom.

Naš današnji praznik proslavljamo v Slovenski vasi, ki je prav letos bila nezasluzeno in na poseben način duhovno obdarovana. Z nami je pa bila obdarovana tudi vsa slovenska skupnost v Argentini, ki je v tem trenutku duhovno navzoča v osrčju Argentine, kjer eden od njenih sinov prejema višje pastirsko posvečenje. Bodimo ponosni na to, pa tudi odgovorni pred novimi nalogami, ki nas čakajo.”

Zatem je zbrane rojake pozdravila še prva sekretarka veleposlaništva Republike Slovenije v Argentini in z časna odpravnica poslov Anita Pipan.

Slavnosti govor je imel predsednik krovnega društva Zedinjena Slovenija

Tone Mizerit, ki je primerjal stanje v svetu, v Argentini in v skupnosti leta 1956 in danes. Ob koncu je dejal:

“V novih okoliščinah, ko bomo iskali smisel našega obstoja in cilj naši dejavnosti, pa moramo ohranjati isto zavest pripadnosti. Slovenski dan vsebuje danes mnogo več kot le prizvok družabnosti. Je tista vsakoletna priložnost, s katero izražamo skupen pogled vseh, ki se čutimo slovensko in to

Nad. na 3. str.

Pogled na skupno sliko na Slovenskem dnevu

V BOJ ZA SLOVENŠČINO

Upiramo se deslovenizaciji, preprosto, ker je to odgovornost pred civilizacijo in do lastnega jezika, je v zagovor pluralnosti jezikov na časnikiški konferenci ob začetku 2. mednarodnega simpozija z naslovom Učenec in učitelj pri pouku maternega jezika na Bernardinu povedal predsednik programskega in organizacijskega odbora

Matjaž Kmecl. Organizator, Zavod RS za šolstvo, je vsebine tridnevnega simpozija osredotočil na nove metode didaktičnih poti učenja jezika in na uvajanje novih metod ocenjevanja jezikovnega znanja v šolah. Gre za to, kako materni jezik približati učencu, da ga sprejme kot nekaj dragocenega in enakovrednega.

GLEJ...

NOVI NUNCIJ	2	PISMA BRALCEV	4
SLOMŠKOV DOM - GRDI RAČEK	3	PRVI SVETOVNI REKORD	5
SKRBIMO ZA ZDRAVJE	4	SLOVENSKA ZGODOVINA V ŠPANŠČINI	5

Nova Slovenija Krščanska ljudska stranka

Buenos Aires, 23. novembra 2001

Spoštovani predstavniki Nove Slovenije,
zbrani na kongresu stranke v Rogaški Slatini!

V imenu nad 900 članov Nove Slovenije v Argentini in 1.400 članov po vseh krajih slovenske diaspore Vam pošiljava tople, prijateljske pozdrave.

Člani Nove Slovenije, ki ne živimo na slovenski zemlji, Vam želimo obilo uspeha pri kreptitvi slovenske demokracije in pravičnega družbenega reda, ki bo slonel na resničnem poznanju slovenske preteklosti in na ustvarjalni viziji naše prihodnosti.

Upamo in želimo, da bo Nova Slovenija resnično povezovala vse ude slovenskega naroda, ki hočejo živeti v pravičnosti in miru, ne glede na razdalje in meje, ki postajajo v današnjem svetu iz dneva v dan manj pomembne. Zato v imenu članov, katere predstavljamo, formalno predlagamo, da sprejme kongres Nsi naslednjo izjavo:

„Nova Slovenija, skupaj s strankami, ki so jim mar slovenske narodne koristi, bo v nakrajšem času dopolnila in posodobila SLOVENSKI NARODNI PROGRAM, katerega pomemben del sta vprašanji slovenskega demografskega prirastka in pritegnitev Diaspore k naporom za slovensko kulturno in gospodarsko rast ter politično afirmacijo v svetu“

V tem duhu smo z Vami! Bog živi Vas in ves slovenski rod!

Jernej Dobovšek
Predsednik Območja
Argentina in Južna Amerika

Tine Vivod
Predstavnik NSi
za Slovence po svetu

NOVICE S PRIMORSKE

CECILIJANKA TISOČLETNICE

Pod tem naslovom je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici 43. revija pevskih zborov Cecilijanka, ob tisočletnici prve omembe Gorice in Solkana. Oba dneva je nastopilo po enajst zborov iz slovenskega zamejstva, predvsem v Italiji; pa tudi zbor s Koroške je nastopil in iz matične Slovenije. Vse pa je pozdravil dr. Damijan Paulin, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete, ki je revijo pripravila.

ŠTRUDELADA

Župnija Štandrež pri Gorici je priredila pobudo za naslovno 1000 decimetrov štrudla za 1000 let Gorice. „Pripravljavci“ so namreč prinesli štrudel na mize, ga izmerili, nato pa še poskusili. Štrudelada, kot so omenjeno pobudo pomenovali slovenski zamejci, je le ena izmed podobnih dogodkov, ki so se odvijali v okviru praznovanja v čast zavetniku sv. Andreju, ki je doseglo vrhunec 2. decembra. Takrat je pote-

kala maša v slovenščini, ki jo je vodil urednik radia Ognjišče Franci Trstenjak.

NOVOSTI PRI MLADIKI

Pri tržaški založbi Mladika so izšle posthumna zbirka črtic Vinka Beličiča Žolto-rdeči voziček, dopolnjena izdaja romana Borisa Pahorja Nomadi brez oaze in pesniška zbirka Miroslava Košute Pomol v severno morje.

NESLANA ŠALA

V slovenskem otroškem vrtcu v ulici Brolo v Gorici se je pripetil neljub incident, za katerega preiskovalci upajo, da gre samo za še eno neslano šalo na račun bojazni pred okužbo z vraničnim prisadom. Pri pregledovanju pošte so namreč vzgojiteljice v tem vrtcu v središču Gorice opazile, da je iz neke kuverte, v kateri je bila revija s ponudbami božičnih in novoletnih daril, padel sumljiv prašek. Vrtec, ki je tik zraven slovenske osnovne šole Otona Župančiča, so takoj zaprli, prašek, kuverto in revijo pa dali v preiskavo.

SCHWENTNERJEVA NAGRADA KATTNIGU

Schwentnerjevo nagrado za življenjsko delo na področju založništva in knjigotštva, ki ga letos tretjič podeljuje Strokovno združenje založnikov in knjigotščev Slovenije, prejme Franc Kattinig, odgovorni urednik založniškega programa Mohorjeve založbe iz Celovca.

Kattinig je zadnjih dvajset let odgovorni urednik celotnega založniškega programa najstarejše slovenske založbe. Na novo je zasnoval knjižni program, od šestih naslovov letno je število naraslo na petdeset, šestdeset. Založba je pod njegovim vodstvom začela izdajati prevode slovenske literature v nemščini in nemške v slovenščini, izdala je celo vrsto otroških knjig, znanstvenih publikacij, verskih in strokovnih knjig, učbenikov in umetnostnih monografij. Tako se je Mohorjeva založba pod njegovim vodstvom uveljavila na nemško govorečem trgu, po slovenski osamosvojitvi pa je dejavnost razširila tudi v matično Slovenijo. Poleg dela v založbi Kattinig sodeluje pri koledarju Mohorjeve družbe, reviji Družina in dom ter Celovškem zvonu.

NOVI NUNCIJ V SLOVENIJI

Papež Janez Pavel II. je dosedanjega apostolskega nuncijskega v Sloveniji in Makedoniji, nadškofa Edmonda Farhata, imenoval za novega apostolskega nuncijskega v Turčiji in Turkmenistanu. Hkrati je papež za novega apostolskega nuncijskega v Sloveniji imenoval **Mariana Oleša**, naslovnega nadškofa Raziarie, dosedanjega apostolskega nuncijskega v Kazahstanu, Kirgizistanu, Uzbekistanu in Tadžikistanu.

Novi apostolski nuncij v Sloveniji se je rodil 8. decembra 1934 v Miastkoku v škofiji Lomza na Poljskem. V duhovnika je bil posvečen julija 1961. Je doktor cerkvenega prava. Delal je v papeških predstavništvih v Ekvadorju, Indoneziji in na Portugalskem. Med leti 1978 in 1987 je služboval na kongregaciji za škofo v Rimu, novembra 1987 je bil imenovan za pronuncija v Iraku in Kuvajtu. Aprila 1994 je nastopil mesto apostolskega nuncijskega v Kazahstanu, Kirgizistanu in Uzbekistanu, decembra 1996 pa še v Tadžikistanu.

Ko je prispel novi apostolski nuncij v Slovenijo, ga je ob prihodu na letališče Brnik pričakal ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode, predsednik republike Milan Kučan pa je dan pred božičem prejel nuncijskega poverilno pismo.

SLOVENSKI UTRIP

NAŠA BESEDA IN PESEM

Oddaja radia Ognjišče Naš gost, v kateri je bila orisana življenjsko pot delegata slovenskih dušnih pastirjev v Argentini dr. Jurija Rodeta je bila v soboto, 22. decembra 2001, ponovitev pa v petek, 28. decembra 2001 zvečer.

V oddaji Slovincem po svetu in domovini pri Radiu Ognjišče pa so 30. decembra predvajali posnetek koncerta Bariloških vrabčkov, ki so ga imeli julija letos v kranjski župnijski cerkvi. Zbor sestavlja devet mladih Slovincov iz Bariloč v Argentini, vodi jih zborovodkinja Lučka Kralj-Jerman. Predvajali so sakralne, slovenske ljudske in argentinske pesmi.

PREDSEDNIŠKO KANDIDATURO NAPOVEDALA BREZIGARJEVA

Vrhovna državna tožilka in ministrica za pravosodje v Bajukovi vladi Barbara Brezigar je napovedala, da bo kandidirala na predsedniških volitvah leta 2002. Njeno kandidaturo so predlagali intelektualci iz kroga Nove revije, Rudi Šeligo, Aleksander Zorn in Drago Jančar, s podpismi pa so kandidaturo med drugim podprli Viktor Blažič, Andrej Capuder, Niko Grafenauer, Ivo Hvalica, Manca Košir, Boris A. Novak, Jože Pučnik, Jože Snoj in Dane Zajc.

Aleksander Zorn je pojasnil, da njihov predlog ni „antikučanovski“. Dodal je, da so se ljudje v Sloveniji navadili, da je predsedniško mesto rezervirano za „ekipo, ki je malone fevdalno določena in narejena. Vedno prihaja predsednik od tam in vedno ljudst-

vo voli predsednika, ki prihaja iz te kaste“. Povedal je še, da si ne želi predsednika, ki bi sprejemal preprodajalce z orožjem, ampak bi bil vrhovni poveljnik obrambnih sil. Zorn tudi upa, da se bo lahko njihova kandidatka „človeško, osebnostno in programsko predstavila, da je ne bi napadali s predznaki, ki ne sodijo v naš čas, in da je „lobistični medijski krogi“ ne bi vnaprej odpisali.

RESOLUCIJA O ODNOSIH S SLOVENCMI PO SVETU

Parlamentarna komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki jo vodi Franc Pukšič (SDS), je obravnavala predlog resolucije o odnosih s Slovenci po svetu, ki ga je sprejela 22. novembra. Pukšič je povedal, da je DZ predlog resolucije vrstil na svojo 11. sejo, vendar še ni znano, kdaj ga bo obravnavala. Člani komisije so podprli tudi predlog predsednika Pukšiča, da petčlanska delegacija komisije med 4. in 16. aprilom prihodnje leto obišče predstavnike Slovincov v Argentini, predstavniki komisije pa bodo prihodnje leto obiskali tudi Slovence na Reki na Hrvaškem. Člani komisije se bodo udeležili tudi praznovanja Prešernovega dne v švicarskem Bernu.

Vlada je podprla predlog resolucije o odnosih s Slovenci po svetu. To je prvi tovrstni dokument, ki ureja odnose Slovencev do Slovencev po svetu, in sicer po vzoru resolucije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah, ki jo je državni zbor sprejel leta 1996.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TONE MIZERIT

Samo en teden smo izostali v našem rednem izhajanju, pa je Argentina bistveno spremenila svoj obraz. Skušali bomo kratko a jedrnatno povzeti dogajanje teh 14 dni in nakazati stanje, v katerem se nahajamo.

Kaj se je zgodilo? Pod težo gospodarske krize je najprej odstopil minister Cavallo. Po splošnih protestih v noči med sredo 19. in četrtek 20. decembra in ropanjem po supermarketih istega dne je predsednik De la Rúa proglasil obsedno stanje. To je poglajalo na ulice predvsem levičarsko usmerjene skupine (in tolpe), povzročilo krvave spopade med njimi in policijo ter zahtevalo 30 smrtnih žrtev in stotine ranjenih. Zatem je predsednik De la Rúa odstopil.

Ustavni položaj. Po ustavnih določilih je nadomestni predsednik senata Ramon Puerta sklical zakonodajni zbor (skupno zasedanje poslanske in senatorske zbornice), ki je izbrala za začasnega predsednika države guvernerja province San Luis. Po dogovoru peronistične večine naj bi Adolfo Rodríguez Saá vodil državo nekaj mesecev ter sklical volitve za mesec marec. Tedaj naj bi državljani izvolili moža, ki naj dopolni ustavni mandat do leta 2003. Volitve pa naj izvedejo po sistemu „ley de lemas“.

Je bil parlamentarni postopek pravičen? Ne v celoti. Ustava predvideva, da bi moral zakonodajni zbor (ne poznejše splošne volitve) določiti moža, ki naj dopolni ustavno dobo odstopivšega predsednika. Prav tako ustava ne predvideva sistema „ley de lemas“.

Kaj je pravzaprav „ley de lemas“? Je način volitev, po katerem vsaka stranka lahko predstavi večje število kandidatov. Zmaga kandidat, ki v najbolj voljeni stranki prejme največje število glasov. Način je uveljavljen v nekaterih provincah in je običajen v sosednji državi Urugvaj. Tudi Slovenci poznamo nekaj podobnega: na prvih demokratičnih volitvah je po notranjem dogovoru Demosa zasedel mesto predsednika vlade kandidat, ki je znotraj pomladne koalicije prejel največ glasov (SKD, prof. Lojze Peterle).

Kateri je vzrok padca De la Rue? Vzrokov je mnogo. V prvi vrsti je kriv on sam, ker v dveh letih ni našel stika z gospodarsko in socialno stvarnostjo. Škofje so že pred enim letom opozarjali na nevarnost socialnega izbruha, pa jim je tedaj odgovoril, da ne poznajo stvarnosti. Prav tako se je trdovratno navezal na Cavalla, ki pa

ni našel izhoda iz gospodarske krize. Brez zaslonbe lastne stranke („Povezava“ je dejansko razpadla) ni znal voditi dialoga in pritegniti k sodelovanju opozicije. - V naslednjem je kriv peronizem, ki je zadnje čase, zlasti po zmagovitih parlamentarnih volitvah, vztrajno iskal prevzem oblasti. Lahko bi rekli, da se je De la Rúa postavil na rob prepada, peronisti pa so ga porinili v globino. Ni pa brez krivde tudi mednarodni denarni sistem (FMI), ki brezbržno ni pri-skočil vladi na pomoč s potrebnimi fondy, čeprav je večina finančnih ukrepov, ki so imeli hud socialni odmev, bila posledica zahtev mednarodnega sistema.

Prvi ukrepi. Kakor hitro je nastopil novi predsednik, se je država pomirila. De la Rujevi imovnosti je sledila Saájeva hiperdinamika. Vendar finančni ukrepi niso jasni. Ni pregledna vloga tretje denarne enote („argentino“) in ni še napovedan stvarni ekonomski program. Edini jasni ukrep je „default“, torej napoved, da Argentina zaenkrat ne bo plačevala zunanega dolga. To pa lahko stvari še poslabša, ker imajo podjetja že probleme z uvoženimi sestavinami, pričelo je primanjkovati uvoženih zdravil in dolar na črni borzi kar nori. Torej: novi predsednik ni rešil nobenega izmed problemov, ki so povzročili padec De la Rue. Je pa „vrnil“ upokojenec odvzetih 13% pokojnin in namerava isto z državnimi uslužbenci. Prav tako načrtuje omejitve privilegiranih pokojnin.

Kaj pa brezposelnost? Komaj je nastopil, je Saá napovedal „ustvaritev“ milijon delovnih mest. Sedaj v vsi par organizirajo po provincah in v sklopu nevladnih ustanov mesta komunitarnega dela. Fondi bodo verjetno prišli iz tistih, namenjenih za plačevanje zunanega dolga, in pa bistveno iz novo natisanih „argentinos“. A to je „kruh za danes, lakota za jutri“. Ni še razvidnega stvarnega reaktivacijskega načrta.

In politični položaj? To je najbolj delikatna točka. Nadaljuje se vojna vseh proti vsem. Vsak išče le svojo korist in pozablja na skupni blagor. Rodríguez Saá načrtuje ostati do leta 2003. Podpirajo ga radikali (tresejo se ob misli na izid volitev) in Menem (tudi še ni pripravljen na volitve). Upirajo se mu De la Sota, Ruckauf, Duhalde, Puerta, ki vsi računajo na volitve in so ga pod tem pogojem podprli v parlamentu.

In zaključek? Ni vzrokov za navdušenje. A optimizem.

SLOVENCİ V ARGENTINI

46. Slovenski dan NAD. S 1. STR.

izražamo v organizirani skupnosti. Čutimo se povezane z vsem slovenskim življenjem, saj smo tukaj predstavniki in člani bratskih domov in organizacij.

Zakaj tolikokrat poudar-

vem rodu, ki je se je naselil na robu pampe, pa ljubče prehajajo na drugi, tretji in že četrti rod. Ohranimo ta stik, ohranimo ga za nas in za našo skupnost, v prepričanju, da je vredno. V tem prepričanju, z roko v

roki, pojdimo naprej."

Sledila je predstava z naslovom „Slovenija v glasbi in plesu“. Sestavljena je bila iz šestih točk. Izvedle so jih skupine iz vseh šestih slovenskih domov na področju velikega Buenos Ai-

Otroci iz Slomškovega doma

Folklorna skupina iz San Justa

jam pojem „organizirana skupnost“? Ker bi lahko slovensko čutili in slovenske vrednote ohranjali tudi posamič ali samo v okviru družinskega doma. S tem bi si morda prihranili mnogo dela in naporov, a bi se tudi odrekli najlepšim možnostim sodelovanja in gradnje tega narodovega telesa, ki nas povezuje, nam daje moč in družbeno težo.

Naj nam ne bo žal za

Folklorna skupina iz Slovenske vasi

Folklorna skupina iz San Martina

vse ure, ukradene razvedrilu, počitku, družini, prijateljem. Ne dvomimo kadar sprejemamo odgovornosti v odborih, na učnih mestih, ali sodelovanje in pomoč v organizacijah in na prireditvah. To so ure darovane v čisti ljubezni, v zagnanosti, v zavesti pripadnosti skupnim koreninam, ki nas vežejo na raj pod Triglavom. Korenine, ki so zaživele v pr-

Folklorna skupina Maribor iz Carapachaya

Folklorna skupina s Pristave

resa. Najprej so najmlajši med petim in sedmim letom iz Slomškovega doma v Ramos Mejiji prikupno zaplesali gorenjski ples. Sledil je dolenski ples v izvedbi mladih iz San Justa. Nato dva gorenjska plesa, ki sta jih zaplesali folklorni skupini iz Slovenske vasi in San Martina. Folklorna skupina Maribor iz Karapačaja je predstavila venček štajerskih, za konec pa je plesna

skupina iz Pristave v Kastelarju dovršeno predstavila živahno Rezijanko. Zbrani rojaki so navdušeno nagradili vse nastopajoče z bučnim ploskanjem, zlasti še ob končni sliki, ko so se vsi plesalci predstavili na odru.

Zatem so v imenu krajevnega doma izročili pokala zmagovalcem opoldanskih iger, to je dekletom iz San Martina in fantom iz Slo-

venske vasi, vsem igralcem pa spominske medalje.

Za konec uradnega programa je zbrano občinstvo tudi zapelo pesem „Slovenija v svetu“ na besedilo dr. Marka Kremžarja. Tako se je zaključil 46. dan Slovencev v Argentini. Gostje pa so ostali še dolgo v prijaznem pomenku in dobri jedači in pijači, saj je družabno srečanje tudi eden bistvenih delov teh Slovenskih dni.

Slomškov dom

„Grdi raček“ na odru

V nedeljo, 2. decembra smo bili vsi prijetno presenečeni, ko smo obiskali predstavo, ki jo je pripravila Slomškova šola (voditeljica Saša Zupan Omahna). Pod malo obetajočim naslovom Grdi raček bi si lahko kdo predstavljal običajno šolsko igrico, a je na sijajni sceni zablestel glasbeni spektakel, s sporočilnim besedilom in zgodbo, ki je kaj hitro pritegnila otroke vseh starosti, pa tudi tiste, ki so mladi samo v srcu. Osnova spektakla je bila znana Andersenova pravljica: V račjem gnezdu se zvali raček, ki je drugačen, tovariši iz gnezda in starejša družina mu očitajo, da je grd, in ga odrivajo. Revež je ves nesrečen, nikjer ga ne marajo, on pa si le želi, da bi bil nekje sprejet, da bi bil „naš“. Zaide globje v gozd, doživi še marsikaj, za zimo pride pomlad, ki mu prinese novo perje, in končno ga vzame za svojega jata labodov, saj je vendar on tudi labod.

Čeprav ta zapis ne želi biti ocena gledališkega dogodka, je vsekakor treba poudariti velikopotezno zamisel režiserke Andrejke

Vombergar Štrficek, ki je s skupino pomočnic režije (Marjana Šušteršič Rezelj, Aleksandra Omahna in Pavlinka Vombergar) iz različnih verzij zgodbe in doprinosov novih elementov zgradila drugo različico Grdega račka. Bogat doprinos k predstavi so bili plesi skupin (Gabrijela Malovrh) ter korakanje in „rap“ (Pavlinka Vombergar), predvsem pa glasbena oprema zgodbe (Pavel Erjavec, Ivan Hrovat, Marko Štrubelj in Martin Dobovšek), ki je s sodobnim ritmom dala dogajanju na sceni krila in ponesla glasbeno govorico do zadnjega kotička polno zasedene dvorane. K čarobnosti in pravljicičnosti scen so odločilno pripomogle obleke in maske, ki so jih z veliko domiselnostjo pripravile Tonči Koželnik Malalan, Mateja Hribar, Olga Pregelj Mehle in skupina mamic. Razkošno scenerijo si je zamislila Sonja Zorko Snój, izvedli pa Stane Snój, Andrejka Dolinar Hrovat, Miha Ribnikar, Narte Kinkel, Jože Oblak, Jaka Kocmur, Oskar Pregelj in skupina staršev v koordinaciji Marjana J. Lobode. Tehnično plat predstave: luči, posebni učinki in zvok (vsa glasbena oprema je bila snemana) je bila kar dovolj zapletena, a sta jo Matjaž Ribnikar in Dani Cestnik učinkovito izvedla. Velja

omeniti, da je iskrive besede pesmi pripravila Marjana Šušteršič Rezelj in da je sodeloval pri prevodih Jure Vombergar. Pevske dele sta

imela na skrbi Pavel Erjavec in Sonja Zorko Snój in žela lep uspeh. Šepetalki sta bili Tatjana Javoršek in Erika Ribnikar. Programe je prijetno garafično oblikovala Rozka Snój.

Pri predstavi je sodelovala kar vsa Slomškova šola z učiteljstvom. Višji razredi so zasedli važnejše vloge, iz nižjih pa je režiserka sestavila skupine, ki so popestrile potek igre. Pohvaliti je treba lep jezik in izgovarjavo ter vlogo Grdega račka, ki jo je prijetno odigrala Zofija Loboda. Ostale vloge so bile zasedene takole: mama raca - Janika Potočnik, Koketna račka - Lucijana Jakoš, Tekno raček - Pavel Oblak, Račka učenjačka - Viki Loboda, Raček godrnjaček - Damijan Malalan, Špičkla-špoklja - Marjanka Oblak, Račka zlatotačka - Martina Kocmur, Račka blatotačka - Maja Podržaj, Španska raca - Augustina Zakrajšek, Muc - Pavel Erjavec, kokoš - Veronika Rezelj, „Gym“ rački - Andrejka Loboda in Dafne Ribnikar, Puran - Friderik Potočnik, raci Viktorija Štefe in Lucija Montañez, „Rap“ račka - Karolina Podboj Forlenza, Dr. Racman - Aleš Šmalc, Bolničarka - Zofija Marolt, Divje race - Karel Mehle, Joško Pregelj, Matjaž Pustavrh, Niko Rezelj, Martin Smole, Matija Urbančič in Dani Vasle; Lovci - Maksi Jakoš, Tomaž Kinkel, Andrej Lenarčič, Niko Lucas, Marjan Mehle in Damijan Re; Pes - Luka Šušteršič, Tine - Marjan A.

Loboda, Labodi - Monika Kinkel, Tatjana Kocmur, Anka Lenarčič, Nataša Malovrh, Cintija Seljak, Lucijana Seljak, Magdalena Teraš in Erika Urbančič; Vetrovi - Lara Dobovšek, Nadja Dobovšek, Monika Pregelj, Pavla Salcedo in Karolina Vester.

Račke v račniku: Zofija Bokalič, Pavla Jakoš, Katja Kavčič, Ivana Kocmur, Boris Kočar, Tomi Lenarčič, Katja Malovrh, Niko Malalan, Aleks Pregelj, Diana Smole, Pavel Smole, Niko Zakrajšek, Martin Aguilar, Aleks Jakoš, Belen Lucas, Ignacio Mazieres, Ivan Miklavc, Gabrijela Oblak, Andrej Podržaj, Danijel Pregelj, Camila Salcedo, Štefi Bokalič, Damijan Dobovšek, Damijan Loboda, Matjaž Podboj Forlenza, Kristjan Smole in Tomaž Štefe. Mama račk - Sonja Zorko Snój, Raca in racman - Patricija Mugerli in Olgi Bohinc, Tri račke - Veronika Snój, Magdalena Rode, in Cecilija Loboda, „Rap“ račke - Tatjana Pustavrh, Karla Štoka, Klara Šmalc, Niko Selan, Ignacio Mazieres in Martin Rezelj.

Navdušeni otroci, ki so obiskali nedeljsko predstavo, in tisti, ki jo bodo še videli v Slovenski hiši, pa tudi tisti, ki vsako leto vidi-jo in igrajo toliko otroških iger, imajo resnično priviligirano mladost, ker bogatijo s tem svojo fantazijo in povrh še v materinem jeziku kot le malokateri njihovih vrstnikov iz argentinskega okolja. Tako za gledalce, še posebej pa velja za igralce. Otroško gledališče je izvrstno dopolnilo slovenski šoli. Legijon sodelujočih pri Grdem račku in toliko drugih igranj ima za plačilo prijetno zavest, da smo zaradi njihovega sodelovanja vsi prejeli nekaj lepega. JT

Grdi raček - Zofija Loboda - in režiserka Andrejka Vombergar Štrficek med nastopajočimi - Foto Vombergar

SKRBIMO ZA ZDRAVJE

Počitnice

METKA MIZERIT

Kako prijetno zveni ta beseda, kako težko jih pričakujemo in kako smo navdušeni, kadar se odpravljamo na počitniško potovanje.

Naše telo in naša duševnost potrebuje ta počitka in pozitivite; časa brez urnikov, napetosti in raznih obveznosti. Družinsko sožitje bo lepše in prijetnejše po lepo preživetih počitnicah, naše zdravje se bo okrepilo in z novim zagonom bomo začeli delovno leto.

Da bodo počitnice lepo potekale, si moramo najprej izbrati kraj našega oddiha. V Argentini, ki preživlja gospodarsko krizo, se bomo pač odločili po svojih možnostih: na morju, v hribih, na deželi, pri sorodnikih.

Na potovanje se moramo primerno pripraviti. Vzemite s seboj le toliko prtljage, kot je potrebno, sicer vas bo neprestano ovirala in vam bo v večje breme kot korist.

Poučite se o kraju, kamor ste namenjeni, da ne boste potem neprijetno presenečeni.

Ne pozabite na „prvo pomoč“; zdravila, ki jih običajno jemljete in tudi nekaj obvez, obliž, razkuževalno sredstvo in podobno za morebitne manjše nezgode.

Ponesite s seboj tudi lepo knjigo, za katero niste imeli časa med letom, in jo preberite. Vedno se lepo spominjam tistih počitnic, ko je deževalo skoraj teden dni, pa sem uživala „V Sibilinem vetru“.

Če ste se odločili za počitnice na morju, morate predvsem paziti pri sončenju. Ultravioletni žarki valovne dolžine UVB lahko povzročajo kožnega raka. Večina tega sevanja prestreže ozon visoko v ozračju. Znanstveniki ugotavljajo, da se ozonska plast v zadnjih letih manjša, zato moramo paziti, kadar se izpostavljamo soncu. Priporočila se sončenje do 10. ure in popoldne od 17. ure naprej. Začnite postopoma, 10 minut prvi dan. Uporabljajte zaščitne kreme, ki jih kupite v lekarnah, kjer vam bodo vedeli tudi svetovati. Svetlopolti ljudje so neprimerno bolj izpostavljeni, zato morajo paziti, da jih sonce ne opeče. Dojenčki in zelo majhni otroci ne smejo na sonce. Boljše so kake igre na plaži, hoja ali druge dejavnosti, kakor da se „pečete na žaru“ - ležite na soncu. Izkoristite morje za plavanje, ki velja za celosten šport; skladno razvija in oblikuje telo. Čimprej naučite plavati otroke, ki redno zelo uživajo v vodi. Lahko se naučijo plavati še pred vstopom v šolo in izgubijo strah pred vodo. Tudi za starejše osebe je plavanje zelo primeren šport.

V poletnih dneh naj bo obleka svetla, ker manj vpija sončne žarke kot temna, preprosta, praktična in pralna. Glavo si zavarujemo pred soncem s svetlim klobukom ali kapo; primerni so tudi slamniki. Uporabljajte tudi temna očala, da si zaščitite oči.

Ste se odločili za počit-

nice v hribih? „Hoja po gorah z nahrbtnikom na ramah predstavlja določen telesni napor in je odlično domače zdravilo, ki preprečuje in zdravi telesne, duševne, duhovne in odnosne tegobe sodobnega človeka“, pravi dr. Jože Ramovš. Ne divjajte po hribih in ne iščite rekordnih uspehov. Ustavite se, občudujte in uživajte božjo naravo ter mir, ki vlada na višinah. Tudi otroke vzgajajte k temu, da znajo najti lepoto in razvedrilo v naravi, v čistih potokih, gozdni poti, na samotni kmetiji. To je predvsem sprostitelj duha. Za osebe, ki imajo kakršnokoli bolezen ali težavo na srcu, ni priporočljivo planinarjenje. Na vsak način se prej posvetujte s svojim zdravnikom.

Zanimiv način družinskih počitnic je taborjenje. Šotor postavite v taborišče, „camping“, kjer je nekaj udobnosti in več varnosti. Družinski člani naj si med seboj razdelijo gospodinjsko delo, da razbremenijo mamicke, ki so tudi potrebne počitka.

Mogoče pa boste ostali doma. Ne žalujte in ne jezite se. Morda bo drugo leto boljše. Skušajte si urediti počitniški čas tako, da vam bo v razvedrilo in sprostitelj. Imate možnost, da se odpeljete z družino na kopanje v bazen, na izlet ali podobno. Na vsak način naj bo ta čas počitnic sprememba v vašem vsakdanjem življenju.

Med počitnicami se skušajmo tudi duhovno poglobiti. Tedaj je čas za skupno družinsko molitev ali udeležbo pri sveti maši tudi kdaj med tednom. Bog naj bo tudi v počitnicah naš prijatelj in sopotnik.

Voščim vam lepe in radostne počitniške dneve.

PISMO BRALCEV

Spoštovani g. urednik!

Dovolite mi, da se tokrat lotim precej pekoče zadeve.

Sicer nisem nikjer bral o tem, a menda nisem edini (od „nevodilnih“ in celo od tistih „oddaljenih“, ki ne hodijo na skoro nobene prireditve), ki bi ne vedel za to, da je prišla mag. Rozina Švent med nas z namenom, da pomaga začeti v Slovenski hiši s skupnim arhivom za vse slovenske naseljence v Argentini. Kolikor mi je znano, je mogla mag. Švent uspešno končati to nalogo s sodelovanjem za zadevo zadolženih.

Žal pa sem zvedel tudi za druge, ne tako prijetne zadeve.

Najprej so jo nekateri napadli, ker je v slovenski radijski oddaji povedala svoje utemeljeno mnenje, da so naše knjižnice „preživete“. Pravim: utemeljeno mnenje. To pa zaradi tega, ker vsaj v knjižnicah, ki jih poznam, ni niti v Argentini izdanih del slovenske emigrantske skupnosti, kaj šele izdanih drugje; seveda tudi skoraj ne povojnih novosti iz Slovenije. Iz Zbornika je razvidno, da je društvo Zedinjena Slovenija dolga leta izvajalo cenzuro knjig in prav tako je ravnalo vodstvo šolskih tečajev. Tako tudi mnoga dela nesporno katoliških in slovenskih emigrantov niso smela v naše knjižnice (msgr. Škerbec, dr. Žebot itd.).

Ne mislim se danes zapletati v razpravo, če je bilo svojčas res potrebno preprečevati dostop do vseh povojnih knjižnih novosti iz Slovenije. Vem pa, da jih je marsikdo kupoval sam. In prepričan sem, da je ta revščina naših knjižnic bila eden izmed razlogov za njih zmerom manjši obisk. Vsaj sedaj se mi pa zdi stališče take zaprtosti popolnoma neumestno, da ne rečem skrajno neumno. Katoliška Cerkev pogosto izjavlja, da se ne boji resnice. Zato so navadno katoliške knjigarne in knjižnice obložene z deli piscev najrazličnejših mišljenj in vseh struj. Med nami pa nekateri (kdo?) ravnajo, kot da bi se bila slovenska literatura nehala leta 1945. V Slovenski hiši sem videl veliko novosti, tudi slovarje, enciklopedije ipd., ki jih slovenske založbe pošiljajo zastoj, a do knjižnice, kaže, niso našli pota.

Mnogim je znano tudi, da mag. Švent piše tudi doktorsko disertacijo o življenju slovenskih beguncev v taboriščih. Toda našlo se je nekaj oseb, ki so ji odrekli kakršnokoli sodelovanje, predvsem s tem, da bi ji stavili na razpolago literarne zpuščine svojih staršev ali starih staršev. Razlogov za to so menda našli več. Za enega sem zvedel: saj je bil vendarle njen oče visoka živina v Udbi (ali karkoli se je že imenoval policijski organ komunistične strahovlade)! Recimo, da bi bilo res tako. A že Stara zaveza poudarja, da grehi staršev ne prehajajo na otroke. Nalašč ne govorim o krščanstvu ali katolicizmu, s katerim se nekateri tako postavljajo. V čem smo torej boljši od „drugih“, če za vso večnost obsojamo cele rodove in bi jih najraje iztrebili?

Kot nasledek svoje doktorske disertacije je dr. Zvone Žigon pred kratkim objavil knjigo o SPE v Argentini, o kateri nisem še nikjer bral kakega zapiska. V pismu, s katerim je nekatere v skupnosti prosil za odgovore na svoja vprašanja, je nekako napovedal, da, če mu oni ne dajo gradiva, ga bo pač moral iskati tam, kjer ga bo dobil - in omenja med nami neslavnega Čučka.

Ali bo morala tudi mag. Švent iskati samo med tem, kar so si nekateri izmislili v povojni komunistični Sloveniji? Ali pa bo morda kaj našla, npr., v emigrantskih preprih, kdo od naših vodilnih - ne morda

NOV PLANET?

Astronomi so odkrili prvi planet izven našega osončja, ki ima atmosfero. Astronomi so do odkritja prišli zahvaljujoč vesoljskemu teleskopu Hubble. Planet, velik kot Jupiter, se nahaja v ozvezdju Pegaza in je od Zemlje oddaljen kakih 150 svetlobnih let. Planet naj bi krožil okoli zvezde, ki je podobna našemu Soncu.

jaltska pogodba ali kravja kupčija angleških in titovskih oficirjev - je bil kriv izročitve v smrt Slovenske narodne vojske itd.itd.?

Po pravici povedano: sram me je. Sram, da smo še tako otročji ali najstniško nedozoreli. Sram, da ne kažemo, da bi bili kaj boljši od tistih, s katerimi nočemo imeti nič skupaj, ker so komunisti in morilci in kdo ve kaj še.

Ne pričakujmo nobene sprave ne poprave krivic ne spremembo mišljenja na „drugem“ bregu, dokler se ne bomo naučili razlikovati med zahtevo po pravici in razjasnitvijo zgodovinske resnice po eni strani, pa odnosa do oseb po drugi, odnosa, v katerem mora za vsakogar, naj bo kristjan ali ne, prevladati spoštovanje do osebe in njenega dostojanstva - pa naj bi bil še taka „golazen“, kot so bili Stalin ali Hitler ali Tito in ostala družba. Prav je zapisal Romano Guardini, da je bil kristjan samo Kristus, drugi mu le skušamo biti podobni. Kaj pa če niti ne poskušamo, ali ne v vsem - ne samo v nedeljskih mašah, romanjih, postih ali kakšnem spolnem ravnanju?

Še je čas, da popravimo krivico, storjeno vsaj mag. Rozini Šventovi. Še je tudi čas, da popravimo slabo mnenje, ki ga je upravičeno mogla odnesti o naši skupnosti, ki se ji je sicer navidezno stavila na razpolago in uporabila njeno sodelovanje, dejansko pa jo je izločila z obrekovanjem in klevetanjem.

Morda bo koga to bolelo. Upam pa, da je Zedinjena Slovenija že sposobna objaviti to pismo. Če ne, kaj si hočemo, epigonov Dela je še kar dosti.

Vljudno pozdravljam,

Jože Rant

Kot predsednik osrednjega društva naše skupnosti, ki je tudi pristojno za izvedbo gori omenjenega arhiva, in kot osebno odgovoren za obisk mag. Rozine Švent, se čutim obvezanega, da odgovorim na pismo dr. Jožeta Ranta. Vendar je to skrajno težavno sprico številnih polemičnih trditav avtorja, ker je nemogoče odmeriti prostor, ki bi ga odgovor na vsako od njih zahteval. Ta način pisanja, ko številne neutemeljene trditve sledijo druga drugi, je nevaren, ker običajno ne vodi do iskanja resnice, temveč prikaže le razna parcialna in subjektivna mnenja in končno zelo malo koristi jasnemu pogledu in skupnemu blagru, kar pa mora biti prvo vodilo pri delovanju za skupnost.

Prav tako je nevarno, da avtor uporablja izraze „nekateri“, „nekaj oseb“, a potem „krivdo“ posploši na celotno skupnost z uporabo vseobsegajoče besede „smo“. Žalostno je tudi, da trdi, da „nalašč ne govorim o krščanstvu ali katolicizmu“, ko ju prav s tem postavlja na prvo mesto in se kasneje ponovno z vso silo povrača na temo krščanstva.

O vprašanju gradiva za doktorsko tezo mag. Švent se je govorilo tudi na kulturnem večeru SKA, na katerem je gospa predavala (pisca nisem videl med številnimi prisotnimi!). Tam se je med iskanjem vzrokov, zakaj ji je dostop do tega gradiva otežkočan, pojavila beseda „nezaupanje“. Naj pisec nekoliko razmisli o tej besedi.

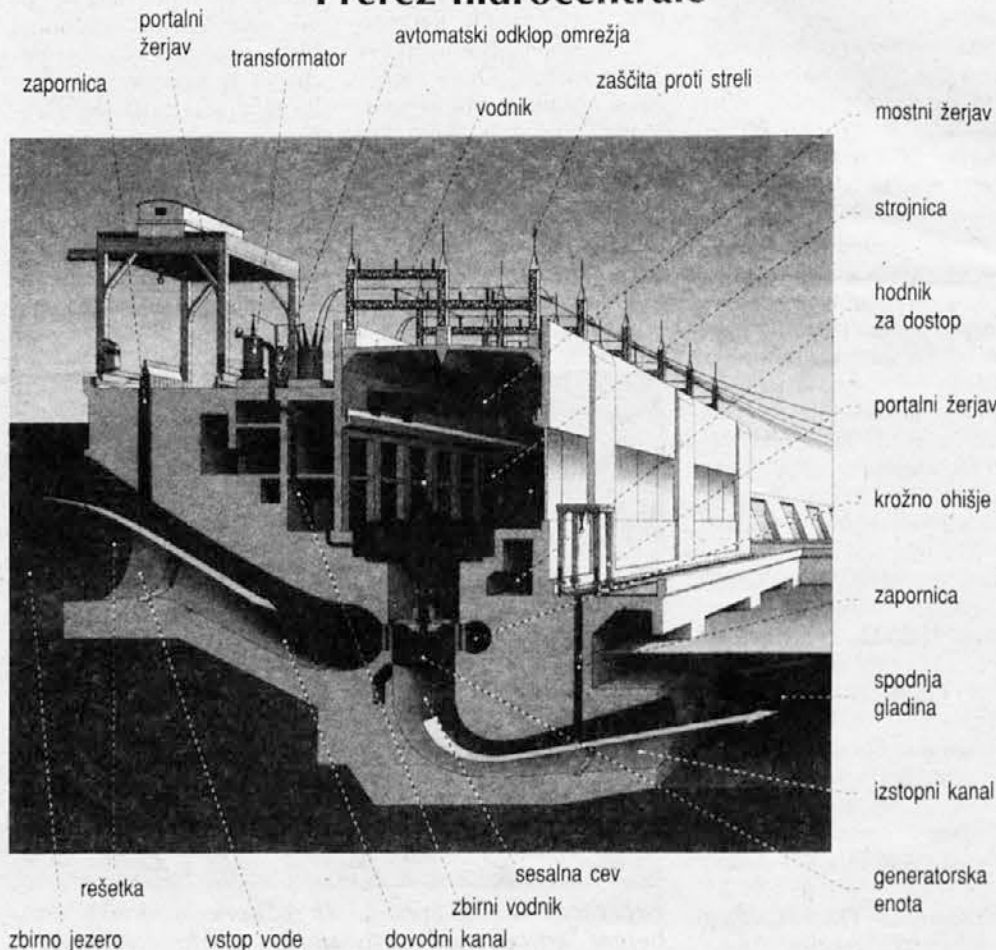
Konec pisma pa je naravnost žaljiv. Znova preskoči lastno trditev, da je bilo v afero zapletenih le „nekaj oseb“ in obžaluje „krivico“, ki ji jo je storila „naša skupnost“. Nato omenja „slabo mnenje“, ki da ga je odnesla o nas. Prav upoštevajoč, da sem največ sodeloval in se pogovarjal z mag. Švent in jo spremljal skoraj pri vseh obiskih „skupnosti“, lahko trdim, da nisem imel vtisa, da bi odšla s tako slabim mnenjem.

In končno: če je bilo le „nekaj oseb“, ki so jo „izločile z obrekovanjem in klevetanjem“, ali ne bi bilo bolj stvarno, da bi pisec stopil do njih in jih po krščansko osebno opozoril na njihovo zmotno zadržanje?

Tone Mizerit

JEZIKOVNI KOTI»EK

Prerez hidrocentrale

NOVICE IZ SLOVENIJE

NAJGLOBLJE V JAMI

Večdnevna raziskovalna jamarska odprava v najgloblji jamo v Sloveniji in 12. najgloblji na svetu, brezno Čehi 2, se je končala z novim slovenskim globlinskim rekordom. Člana jamarskega kluba „Luka Čeč“ iz Postojne Tomaž Česnik in Janko Marinšek sta dosegla dno jame Čehi 2 na globini 1380 metrov, kar predstavlja največjo doseženo globino slovenskih jamarjev na slovenskih tleh. Na dnu Čehov 2 pred tem ni bilo še nobenega Slovence. Priprave na zahtevno odpravo, ki se je začela 24. novembra in v kateri je sodelovalo kar 50 slovenskih jamark in jamarjev, so trajale približno pol leta.

STARE IN NOVE VOŠČILNICE

V galeriji Scriptus so odprli razstavo starih prazničnih voščilnic od Miklavža do novega leta iz zbirk Janeza Lombergarja, Damjana J. Ovsca in Zmaga Tančiča. Najstarejše so s konca 19. stoletja. Ilustracije na voščilnicah se razlikujejo v motivih in tehnikah, vse pa nosijo sporočilo, ki ga je Valentin Vodnik v Ljubljanskih novicah leta 1799 povzel z besedami: „Se noviga leta vsak veseli: si več let obeta, vesel naj živi.“

NOVI PISATELJSKI PREDSEDNIK

Tone Peršak je novi predsednik Društva slovenskih pisateljev (DSP). Za prihodnji dve leti so ga izvolili stanovski kolegi. Rodil se je 2. januarja 1947 na Ločkem vrhu v Slovenskih goricah. Udeležuje se kot pisatelj, publicist, gledališki režiser in politik. Bil je ustanovitelj in predsednik Demokratske stranke. V letih 1980-1990 je bil docent za temelje gledališke režije in teorijo gledališča na AGRFT. Podpredsednik družbenopolitičnega zbora RS je bil med letoma 1990-1992. Piše kratko prozo, povesti in romane, radijske in televizijske igre ter članke s področja gledališča, kulture in politike.

SAMOPRISPEVKI NA PLAN!

Z letos oktobra po napornih vladnih usklajevanjih v parlamentu sprejetim in konec novembra uveljavljenim zakonom so znova vzpostavljene zadostne pravne podlage za uvedbo samoprispevka v lokalnih (občinskih) skupnostih. Samoprispevki so v delu slovenskih občin pomemben vir financiranja investicij v lokalno javno infrastrukturo. Predvsem gre za območja, na katerih so prebivalci še pripravljani prispevati del svojih zasebnih sredstev za hitrejši razvoj. Nov zakon o samoprispevku opredeljuje samoprispevek kot namensko lokalno javno dajatev, ki se predpiše z občinskim predpisom na podlagi odločitve o uvedbi, ki jo sprejmejo zavezanci na referendumu.

SLOVENC I IN ©PORT

SVETOVNI REKORD

Plavalec ljubljanske Ilirije, Peter Mankoč, je na plavalnem evropskem prvenstvu v belgijskem Antwerpnu 15. decembra postavil nov svetovni rekord na 100 m mešano. V polfinalu

je razdaljo preplaval v 52,63 sekunde in za 14 stotink izboljšal rekord Američana Walkerja, dosežen 19. marca 2000 na svetovnem prvenstvu v Atenah.

Že pred tem je Anja Čarman osvojila zlato medaljo na 400 m prosto. Razdaljo je preplaval v času novega državnega rekorda 4:02,72 minute in le za dobrih šest desetink zgrešila evropski rekord. Alenka Kejžar pa je osvojila srebrno medaljo na 100 m mešano. Disciplino je preplaval v 1:01,90 minute in še za 11 stotink izboljšala svoj v polfinalu dosežen rekord.

PADEC NA PLANICI

Zdravstveno stanje slovenskega smučarskega ska-

kalca Anžeta Gruma, ki je na skakalnici v Planici doživel hud padec, je stabilno, je povedal njegov trener Mitja Vidmar. Grum se je poškodoval na treningu na devetdesetmetrski skakalnici, zato so ga takoj s helikopterjem prepeljali v jeseniško bolnišnico. Prve preiskave v jeseniški bolnišnici so pokazale, da ni prišlo do nobenega zloma, je pa Grum doživel hud pretres možganov. Koliko časa bo ostal na opazovanju, še ni znano. Zaradi prežgodnjega odriva je padel na glavo pri oznaki 60 metrov in bil petnajst minut brez zavesti, nato pa se je prebudil in so ga prepeljali na opazovanje na Jesenice.

NAGRADE V AVTO-MOTO

V prenovljenih prostorih Avto-moto zveze Slovenije (AMZS) so podelili priznanja najboljšim slovenskim tekmovalcem in tekmovalkam v avto-moto športu. Kristalna čelada je za sezono 2001 pripadla petkratnemu državnemu prvaku v speedwayju Mateju Ferjanu, naslov najboljšega motociklista si je prislužil Sašo Kragelj, Tom Nemarnik pa je bil po mnenju komisije najboljši avtomobilist.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Začetek narodnega prebujenja

V teh časih se je pričelo tudi leposlovno delo, s katerim so nekateri kulturniki pričeli slovenski narod prebujati tudi z lepo besedo.

Oskar Dev je izdal prvo zbirko slovenskih umetnih posvetnih pesmi Pisanice.

Marko Pohljin je pozival rojake, naj se ne sramujejo slovenskega jezika. Isti je napisal tudi Kranjsko kroniko, prvo zgodovinsko delo v slovensčini.

Kot prvi slovenski zgodovinar je Anton Tomaž Linhart napisal v nemščini „Poskus zgodovine Kranjske...“, kjer je obsodil kot prvi razdelitev slovenskega naroda po deželah. Ni pisal toliko o vladarjih, kakor o življenju Slovencev od Karantanije dalje. Ta njegova knjiga je največje kulturno dejanje v 18. stoletju.

Seveda moramo omeniti Valentina Vodnika, prvega slovenskega pesnika. Vsi

poznamo njegovo navduševalno pesem: „Slovenec, tvoja zemlja je zdrava“ in druge pesmi iz zbirke Pesmi za pokušino. Važno je tudi njegovo izdajanje prvega časopisa v slovensčini.

Tu se spomnimo še Blaža Kumerdeja, ki je bil ravnatelj ljubljanske normalke (srednje šole). Leta 1773 je predložil dunajski vladi „domoljuben načrt, kako bi se dalo kranjsko prebivalstvo najuspešneje poučevati v pisanju in branju,“ seveda v domačem jeziku.

Jurij Japelj, tajnik škofa Herbersteina, pa je oskrbel drugi (po protestantskem Dalmatinovem) slovenski prevod celotne biblije.

Tako se je s prosvetlenskimi reformami tudi narodnostno prebujal slovenski narod in pričakal novo dobo - francosko revolucijo.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V petek, 26. oktobra se je rodila **Cecilia Alejandra Urbanija**, hčerka Pavla in Vanike Jazbec.

Srečnima staršema čestitamo in želimo veliko sreče!

Krst. V soboto, 15. decembra je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj **Jože Ivan Rezelj**, sin Andreja in Lorene Natalije Albreht. Botrovala sta Tomaž Gregor Filipič in Marta Marija Rezelj Žerovnik. Krstil pa je župnik Franc Šenk. **Srečni družini iskrene čestitke!**

Poroka. V soboto, 1. decembra 2001, ste se poročila v kapeli sv. Edvarda v Bariločah Alfred Breitembrücher ter Ivana Škulj. Botri so bili Jože Škulj in Carmen roj. Spesuy ter Alfred Breitembrücher in Carmen roj. García. **Čestitamo!**

Smrti. V Sloveniji je umrla **Pavla Štebaj** v 97. letu starosti. Pokojna je sestra Štefke Mikuš. V San Miguelu je v 95. letu starosti in 70. letu duhovništva umrl **p. Ivan Caserman DJ. Naj počivata v miru!**

Novi diplomanti. Dne 15. decembra je na državni univerzi v Lomas de Zamora dokončala študije in pos-

PISALI SMO PRED 50 LETI

SILVESTROVANJE NA PRISTAVI

Veliko smo že pisali o Pristavi. Pa vendar še velika večina naših ljudi ni dobila prave slike o Pristavi.

Otvoritev je bila napovedana za Silvestrovo. Na obširnem prostoru so bile postavljene mize in oder za godce ter plesalce. Ves prostor je bil osvetljen in ozvočen.

Ob devetih je orkester slovenskih fantov iz Karpaja zaigral Triglavsko koračnico. Nato je pevski zbor iz Ramos Mejije pod vodstvom g. Čamerika zapel nekaj prelepih slovenskih pesmi, ki so jim zbrani zahvalili s ploskanjem. Nato je Jože Lesar kot predsednik gospodarskega odbora pozdravil goste. Za njim je povzel besedo predsednik DS Miloš Stare,

tala licenciada en enfermería **Tatjana Zorko**. - V sredo, 21. decembra je na filozofski fakulteti katoliške univerze v Buenos Airesu dokončal študije in postal profesor filozofije **Martin Sušnik**. - V petek, 14. decembra, je končala študije psihologije na državni univerzi v Buenos Airesu s častno diplomom **Marcela Pavla Matičič**.

Novim diplomantom čestitamo!

ESLOVENIA, MI TIERRA

Lani je izhajala - in bo še - slovenska zgodovina pod naslovom Slovenija, moja dežela, ki jo piše Tine Debeljak. Za letos bomo te članke prevedli v španščino, da bodo lahko spoznali našo zgodovino vsi, ki niso večči našega jezika. Prevod je pripravila prof. Miriam Jereb Batagelj.

Los romanos

Los primeros asentamientos en Eslovenia se remontan a la Edad de Piedra. No es mucho lo que se sabe acerca de esto. Se han descubierto unos pocos vestigios del hombre de entonces.

Más adelante llegaron a esta región los celtas, los ilirios y, quizás, los venetos. En el siglo I la región fue ocupada por los romanos. Y es ahí cuando aparecen los testimonios escritos.

Los romanos tenían interés en defender la frontera sobre el Danubio y tener un acceso fácil hacia ella. Por eso construyeron vías militares que le permitían al ejército una rápida movilidad. Junto a las calles

construyeron campamentos militares y estaciones, alrededor de los cuales lentamente iban surgiendo las ciudades. Sobre estas vías corren en ciertos tramos aún hoy las modernas arterias.

Una de estas rutas romanas iba desde Tergestum (Trieste), pasaba por Pirum (Hrušica), Emona (Ljubljana), Celea (Celje) y Poetovia (Ptuj) hacia el noreste o hacia los Balcanes. Algunas de estas ciudades siguen en pie aún hoy.

Los romanos trajeron a la región la cultura y la civilización (casas con calefacción central, etc.) y una agricultura más desarrollada, ya que les regalaban la tierra a los soldados retirados. En el parque Zvezda (Estrella) se erigió una bella estatua bañada en oro de un burgués de Emona.

En la provincia de Pannonia (este es el nombre que recibió esta región) floreció rápidamente el cristianismo. Se sabe que san Jerónimo le envió una carta a "las vírgenes de Emona". Se conocen varios obispos y los nombres de sus obispos. Actualmente tienen lugar las tareas de estudio de los restos de una gran basílica cristiana de Emona con bellísimos mosaicos.

También los nombres de muchos ríos datan de la época romana: Savum (Sava), Dravum (Drava), Korkora (Kokra), Danubium (Donava).

Esta civilización se derrumbó con la llegada de los hunos a Europa. Emona fue destruida. Detrás de los hunos iban pasando hacia Roma, que para ellos era el centro del mundo, si bien en decadencia, los bárbaros: los godos del este y del oeste, los vándalos y finalmente los longobardos. Más tarde llegaron junto con los avaros los eslovenos (Sloveni), que se establecieron en este lugar.

ki je poudaril, da od zdaj dalje nismo le gostje, ampak lastniki svoje zemlje.

Sledil je družabni program, dueti, dovtipi in godci. Gostje - nad 600 jih je bilo - so tako lepo preživeli Silvestrov večer.

OBČNI ZBOR BALANTIČEVE DRUŽINE

Balantičeva družina je lani priredila dva večera slovenske besede, pred kratkim je izšel Zbornik Balantičeve družine pri Mohorjevi v Celovcu. Za obširno delo je odbor dobil pohvalo.

V novi odboru so bili izvoljeni: predsednik dr. Jože Krivec in odborniki Lojze Novak, Bine Magister, Adolf Škrjanec in Joža Vombergar.

MENDOZA

V nedeljo, 22. decembra je prejelo 7 otrok prvo sveto obhajilo. Po maši so s. frančiškanke nudile prvo-obhajancem zajtrk.

Prodajalko za almacen iščem. Nudim dobro plačo ter prosto stanovanje (soba in kuhinja). Ponudbe na **Anton Rovar** San Pedro 1795 Tablada

Svobodna Slovenija, št. 1; 3. januarja 1952

PORAVNAJTE NAROČNINO!

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Valentín B. Debeljak** / Proprietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Antonio Mizerit** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefax: (54-11) 4636-0841/2421 / 4674-5125 / e-mail: **esloveniau@sinectis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar**

Glavni urednik: **Tine Debeljak ml.** / Za Društvo Zedinjena Slovenija: **Tone Mizerit** / V tej številki so sodelovali še: **Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Jernej Tomazin, Metka Mizerit, dr. Jože Rant, Marko Vombergar, Matjaž Čeč, Radio Ognjišče, STA.**

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 75; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države. **Čeke:** v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu na ime „Antonio Mizerit“

Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.** / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail: **vilko@ciudad.com.ar**

